

TM	Г. XXXV	Бр. 3	Стр. 875-887	Ниш	јул - септембар	2011.
----	---------	-------	--------------	-----	-----------------	-------

UDK 378.147.:81'243'276.6

Прегледни чланак

Примљено: 12. 6. 2011.

Биљана Мишић Илић

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Ниш

НАСТАВА ЈЕЗИКА СТРУКЕ КАО СИНЕРГИЈА ЗНАЊА ЈЕЗИКА И СТРУКЕ: ЈЕДАН ПРИМЕР ИЗ НАСТАВНЕ ПРАКСЕ*

Резиме

Мада се, теоријски, језик струке као језички систем ни по чему сем по термилошкој лексици не разликује од општег језика, настава страног језика струке се донекле разликује од наставе страног језика за опште потребе и то првенствено по томе што комбинује наставу струке и наставу језика, у одговарајућем контексту. Уколико се настава језика струке одвија у академском окружењу, осим знања и вештина језика и струке, потребно је развијати и академску језичку компетенцију на страном, али и на матерњем језику. Ови ставови су у раду илустровани једним примером из наставе енглеског језика на универзитетском нивоу из области информационих технологија, у систему традиционалне наставе и наставе на даљину. Приказане су активности где се комбинује настава енглеског језика, настава струке и коришћење језика (енглеског, али и српског) за академске потребе читања стручне литературе на енглеском, писања семинарских радова и пројеката на српском и усмене презентације семинарских радова и пројеката на енглеском и српском.

Кључне речи: настава страног језика, језик струке, академска језичка компетенција, енглески језик, српски језик, учење језика на даљину

bmusic@filfak.ni.ac.rs

* Рад је део пројекта *Динамика структура српског језика* (178014), који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије

УВОД

Посматран као језички систем, језик струке, схваћен као језички варијетет специфичан према својој употреби, готово да не посеђује никакве посебне одлике које се не могу наћи у конкретном језику у целини. Међутим, под језиком струке, поготово у англосаксонској литератури, не подразумева се неки посебан језички варијетет, већ настава страног или другог језика чији је примарни циљ да буде прилагођена специфичним потребама ученика. Настава страног језика струке донекле се разликује од наставе страног језика за опште потребе и то првенствено по томе што комбинује наставу струке и наставу језика, у одговарајућем контексту. Уколико се настава језика струке одвија у академском окружењу, осим знања и вештина језика и струке, потребно је развијати и академску језичку компетенцију на страном, али и на матерњем језику. У овом раду, најпре ће бити дат кратак преглед теоријских схватања о специфичностима наставе језика струке и језика за академске потребе, како страног тако и матерњег, а затим ће наведене теоријске поставке бити илустроване једним примером из наставне праксе. У централном делу рада биће приказано конципирање курсева енглеског језика на Факултету информacionих технологија у Београду, где се настава, осим на традиционалан начин, одвија и у систему наставе на даљину, а затим ће детаљно бити илустрован један тип активности где се комбинује настава енглеског језика, настава струке и коришћење језика (енглеског, али и српског) за академске потребе читања стручне литературе на енглеском, писања семинарских радова и пројеката на српском и усмене презентације семинарских радова и пројеката на енглеском и српском. У закључном делу биће указано на значај овакве врсте активности у настави језика струке.

ЈЕЗИК ЗА СПЕЦИФИЧНЕ ПОТРЕБЕ – ТЕОРИЈСКИ ПРЕГЛЕД

У овом сегменту укратко ће бити дефинисани основни појмови и подврсте језика за специфичне потребе, а касније ће бити показано како су елементи сваког од њих инкорпорисани у концепцију и конкретне активности на курсевима енглеског језика које смо креирали и спровели.

Језик струке

Језик струке, као што је већ речено, у овом раду није схваћен као језички варијетет, већ, према англосаксонској литератури, као *language for specific purposes (LSP)*, односно, *језик за специфичне потребе (ЈСП)*. Он се може најопштије дефинисати као приступ у настави другог или страног језика, који се првенствено карактерише

специфичним садржајем и методама, заснованим на потребама ученика, у академском или професионалном окружењу (према Hutchinson and Waters 1987, 19; Robinson 1991; Fiorito 2005). Мађутим, треба поменути да се језик за специфичне потребе може сматрати и обласћу примењене лингвистике која проучава језичке варијетете које користе корисници у некој специфичној области и која се првенствено бави жанровским специфичностима, стилистичким особинама и терминолошком лексиком одређене конкретне стручне области (према Basturkmen and Elder 2004; Wikipedia – *Language for Specific Purposes*).

Језик струке може бити било који језик који је ученицима потребан за специфичне стручне потребе, али у пракси је највише искуства са енглеским језиком за специфичне потребе (*English for Specific Purposes*, или *ESP*).

Према једном од најзначајнијих аутора из области енглеског језика струке, Тонију Дадли-Евансу, језик струке могуће је описати низом карактеристика. Као апсолутне карактеристике Дадли-Еванс и Сент Џон (Dudley-Evans 1998; Dudley-Evans and St. John 1998) наводе следеће:

1. Језик струке је дефинисан тако да одговори на специфичне потребе ученика.
2. Језик струке користи постојећу методологију и активности дисциплине којој служи.
3. Језик струке је усмерен на језик који је одговарајући за те активности у смислу граматике, лексике, регистра, вештина учења, дискурса и жанра.

Језик струке, такође, има и неколико променљивих карактеристика:

1. Може бити повезан са специфичним дисциплинама или креиран за њих.
2. Може користити, у специфичним наставним ситуацијама, методологију различиту од оне која се користи за настави страног језика.
3. Најчешће је креиран за одрасле ученике, на терцијарном нивоу образовања или у професионалном радном окружењу.
4. Најчешће је креиран као курс на средњем или напредном нивоу.
5. На већини курсева језика струке подразумева се да ученик има основна знања о језичком систему конкретног страног језика.

У даљем тексту, када будемо конкретно говорили о својим искуствима у креирању и спровођењу курсева енглеског језика са мањим или већим процентом језика струке и конкретним активностима, повезаћемо их са наведеним апсолутним и променљивим карактеристикама језика струке.

Језик за академске потребе

„Језик за академске потребе" је још један термин који се користи у настави страног језика, посебно енглеског (*English for academic purposes, EAP*). На англосаксонском говорном подручју, ови курсеви су углавном на универзитетском нивоу, пре почетка или у току студија, и фокусирани су на вештине које су потребне за успешно савладавање наставних програма – језичке вештине читања, писања, говорења и слушања, уз познавање лексике везане за одређене садржаје, регистре и жанрове. Индиректно, али и директно, ови курсеви развијају и вештине учења и усмене и писане академске комуникације и указују и на разлике у културама образовних система матерњег и страног језика. У нашој академској средини, настава страног језика готово да је једино место где се студенти могу упознати са вештинама академског писања и усмене презентације, па тако, парадоксално, преко страног језика, они те вештине науче и касније примењују и у матерњем језику. С тим у вези, залагања универзитетских професора страних језика у нашој средини да се уведу садржаји, или цео предмет који би се могао звати *Српски језик за академске потребе* или *Академско писање*, имају много смисла (Вучо 2009; С. Благојевић у усменој комуникацији.)

Језик за потребе науке и технологије

„Језик за потребе науке и технологије" је још један, релативно нови термин који се користи у настави енглеског језика (*English for Science and Technology, EST*), као подврста језика струке, специјално креиран за студенте и професионалце у области науке и технологије, чији је циљ не само усавршавање четири језичке вештине и стручне терминологије већ и развијање вештина критичког размишљања, усмене презентације, дискусије, аналитичких и истраживачких вештина које су потребне научницима, инжењерима и техничким стручњацима у међународном окружењу (Trimble 1985).

**НАСТАВА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА НА ФАКУЛТЕТУ
ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У БЕОГРАДУ**

У овом делу рада биће приказано како су теоријски постулати о језику за специфичне потребе, конкретно о језику струке, језику за академске потребе и језику за потребе науке и технологије конкретно примењени на конципирање три једносеместрална курса, *Енглески језик 1*, *Енглески језик 2* и *Енглески језик 3 за информатичаре* на Факултету информанионих технологија (ФИТ) на Универзитету Метрополитан у Београду. Овај факултет је је специфичан по томе што, од оснивања 2005. године, наставу изводи, осим на традиционалан начин, и у систему учења на даљину (више о томе, а нарочито о нас-

тави енглеског језика у систему на даљину и постигнутим резултатима видети у: Трајановић, Домазет и Мишић Илић 2007, Мишић Илић и Трајановић 2008, Трајановић и Мишић Илић 2010).

По садржају, ови курсеви су комбинација општег језика и језика струке, с тим да се садржаји који се односе на језик струке прогресивно повећавају, па на трећем курсу износе 80%. По нивоу, почиње се од средњег а завршава вишим средњим курсем са елементима напредног курса стручног енглеског. Циљ наставе је да се студенти оспособе за усмену и писану комуникацију на енглеском језику у радном и академском окружењу. Овако дефинисан циљ наставе наметнуо је, као најбоље решење, наставни приступ који се заснива за задацима (*task-based*), а не на тексту (*text-based*).

Процес конципирања и креирања језичког курса према Грејвсу (Graves 1996), обухвата анализу потреба, одређивање циљева наставе, концептуализацију садржаја, одабир и креирање наставних материјала и активности, као и организовање конкретних садржаја и активности. У креирању курсева енглеског језика на ФИТ-у параметри од посебног значаја били су следећи:

- одредити ниво и сразмеру општег и стручног језика,
- усредсредити се на све четири језичке вештине и њихово интегрисање,
- укључити додатне елементе, специфичне за академске потребе, као што су основе академског читања, писања и усмене презентације,
- одабрати или креирати одговарајуће наставне материјале.

Желели бисмо да истакнемо да је једна од идеја при конципирању наших курсева енглеског језика, осим ових параметара, била и да се омогуће услови за што реалистичније учење. Конкретно, то је значило да смо желели да студентима омогућимо да уче и користе енглески језик у задацима који су повезани и који олакшавају рад на другим, стручним предметима на ФИТ-у.

Додатни задаци, који се тичу специфичности ФИТ-а и чије нице да исти курс треба да буде и за студенте на традиционалној и на интернет настави јесу:

- ускладити ова два различита приступа настави (класични, у учионици, и на даљину, преко интернета) и
- пружити обема категоријама студената приближно исте могућности и задатке, водећи притом рачуна да студенти на интернет настави не остану ускраћени за неке уобичајене комуникативне активности.

Имајући конкретно у виду специфичности захтева двоструке дистрибуције наставе, на традиционалан начин и преко интернета, одредили смо се за хибридни курс, који подразумева коришћење материјала који су доступни у неком традиционалном (писаном и ау-

дио/видео) или електронском (компакт диск) облику, са могућношћу редовног контакта студената и наставника преко електронске поште, форума и конференцијске везе (опширније о овом виду наставе на даљину видети у Walker 2007).

Провера знања на Универзитету Метрополитан је, у складу са Болоњском декларацијом, континуирана – 70% укупне оцене студент добија кроз предиспитне обавезе, а 30% као оцену на испиту, искључиво писаном. О начину евалуације знања на ФИТ-у и о адаптирању основног система специфичним захтевима наставе енглеског језика било је детаљно речи у раду Мишић Илић 2008, а овом приликом важно је истаћи да се евалуација знања спроводи и формативно и сумативно, и да се оцењују и знања и вештине. Конкретно, у случају предмета Енглески језик 1, 2 и 3, на завршном писаном испиту углавном се проверава усвојеност граматике, вокабулара и употребе језика, а степен савладаности језичких вештина проверава се у предиспитним обавезама. То студентима, нарочито онима на даљину, оставља више времена за припрему и на изванредан начин умањује стрес.

ИНТЕГРИСАНЕ ВЕШТИНЕ ЧИТАЊА, ПИСАЊА И УСМЕНЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

Различите вештине и знања и њихово интегрисање

Један од основних циљева курсева *Енглески језик 1, 2 и 3* јесте развијати, усавршавати и увежбавати језичке вештине читања, писања, говорења и разумевања говорног језика, као и интегрисање језичких вештина. Имајући у виду да се ради о студентима информационо-технолозија, циљ је конкретно развијати вештине везане за ту област, да би их студенти користили за своје академске и професионалне потребе, у академском и професионалном окружењу. Због тога се на овим курсевима пажња посвећује граматици, општој лексици и језичким структурама али, у много већој мери, важно је да се језик учи у контексту, тј. да што је могуће више буде интегрисан у конкретне области које студенти изучавају на факултету и које представљају њихово основно интересовање.

Процес учења језика конципиран је у складу са савременим схватањима наставе језика за специфичне потребе као сложени процес изградње знања и вештина. Пошто се ради о језику за специфичне потребе у области информационо-технолозија, тежња је да се што је могуће више интегрисано изграђују знања језика и језичке вештине, укључујући и академску језичку компетенцију, стручна знања, као и рачунарске вештине. Због тога се у процесу наставе и евалуације инсистира и на интегрисању посебних вештина везаних за информационо-комуникационе технологије, као што су: коришћење електронских извора (речници, тезауруси, енциклопедије, веб

странице, веб претреживачи), коришћење програма и програмских алата за обраду текста и презентацију (*Word, PowerPoint, spellchecker, grammar check, thesaurus*), писана комуникација на енглеском путем имејла, форума, ћаскаонице, говорна комуникација путем разних програма (*Skype, Messenger*).

Што се тиче стручних знања, у литератури о језику струке често се истиче да је ученик/студент компетентан у стручној области и да му познавање струке даје контекст на основу кога лакше разуме енглески језик са којим се сусреће у настави језика струке. Када се ради конкретно о области информационих технологија, ситуација је помало и парадоксална, али и врло повољна бар када је у питању терминологија – добар део свог стручног знања студенти познају управо преко енглеског језика, па, рецимо, многе стручне термине много боље познају на енглеском него на српском језику. Управо због тога, стручном терминологијом, сегменту језика струке који је обично најпрепознатљивији, на курсевима енглеског језика на ФИТ-у не бавимо се много у стриктно лексичком смислу, већ више у оквиру дискурсног приступа (о неким могућностима дискурсног и прагматичког приступа настави лексике у језику струке видети у Мишић Илић 2007).

Наставне активности у којима се интегришу различите вештине

Тежећи да у оквиру курсеве енглеског језика предвидимо и активности где ће на најнепосреднији начин доћи до интегрисања поменутих знања и вештина – не само језичких, већ и стручних, академских и рачунарских, предвидели смо један специфичан тип предиспитне обавезе, коју смо назвали усмена презентација.

Не смемо заборавити да се настава на ФИТ-у реализује и као традиционална и на даљину, па је интегрисање језичких вештина, посебно оних које би укључиле и говорење, био веома захтеван и изазован задатак. По самој природи учења на даљину, у недостатку директне интеракције лицем у лице, говорење представља највећи проблем. Међутим, то не мора да значи да говорна мора бити потпуно изостављено. Уз технички постојећу, али у пракси ретко примењивану могућност директне усмене комуникације са наставником или са другим студентима преко аудио везе, желели смо да свим студентима ипак дамо могућност да јавно говоре на енглеском језику. Решење смо нашли у томе да студентима у току курса омогућимо и вреднујемо као предиспитну обавезу један посебан вид усмене комуникације, а то је управо усмена презентација, о чијем ће садржају бити нешто више речи у даљем тексту. Студенти у традиционалном систему наставе презентирају своје припремљене презентације уживо, у учионици, пред колегама, док интернет студенти своје презентације снимају као аудио или видео фајл, који обавезно морају по-

слати наставнику, али га могу, ако желе, лако поставити и на постојећу форум страницу предмета на серверу факултета. И наставник може поставити снимљене студентске презентације на форум, где онда постају доступне за коментаре других студената на предмету. Такође, интернет студентима дата је и могућност да, ако могу и желе, своју презентацију ураде и уживо, заједно са традиционалним студентима, или да је у директној синхроној комуникацији преко Скајпа представе наставнику. Нажалост, обе ове могућности користи релативно мали број интернет студената.

Ова врста активности, ма како била ограничена, веома је значајна, поготово за интернет студенте, јер даје и студенту и наставнику могућност да макар делимично вежбају, провере и коригују елементе вештине говорења као што су изговор и интонација, то јест да се студенти усмено изражавају на енглеском на стручне теме. Међутим, оваква активност није замишљена само да би се у наставни процес интегрисала вештина говорења.

Још важнији аспект интегрисања вештина у настави језика струке тиче се интегрисања језичких вештина са стручним вештинама и стручним знањима. Задатак усмене презентације управо смо замислили као део курса где може доћи до најизраженије, најрелистичније и најсмисленије сарадње између курса енглеског и других, стручних предмета, јер тема презентације обухвата садржај који се већ ради као неки задатак, семинарски рад или пројекат на неком од стручних предмета. Како имамо три курса енглеског језика, задатак се од првог до трећег курса нешто усложњава. Тако, рецимо, на курсу *Енглески 1*, да би се „пробио лед“ за овакве активности, задатак је да студент по сопственом избору говори од три до пет минута о неком занимљивом аспекту своје струке – неком уређају, појави, или слично, о чему је могло бити речи на неком од стручних курсева, али то није обавезно. На курсу *Енглески 2* и *Енглески 3 за информатичаре* задатак је да се семинарски рад или пројекат из неког стручног предмета, који је, наравно, за тај предмет рађен на српском, презентира и у скраћеној усменој верзији и на енглеском језику. Претпоставка је да студенти већ у оквиру својих стручних предмета буду упућени или да сами траже литературу и на енглеском језику, коју примењују за своје семинарске радове и пројекте. На курсевима из енглеског језика, презентирајући свој рад, они сада комбинују оно што су могли прочитати и разумети на енглеском са могућношћу да о томе и сами говоре на енглеском.

За овакву врсту активности неопходно је да студенти добију врло прецизна упутства како да то ураде, то јест неопходно им је понудити и знања и вештине за коришћење језика за академске потребе. Истакли бисмо да намерно кажемо „језик за академске потребе“ а не „енглески језик за академске потребе“, јер студенти на стручним предметима обично не добију потребна знања и вештине које би би-

ле директно везане за академску језичку компетенцију – на матерњем, српском језику. О елементима когнитивне академске језичке способности и значају њеног развијања путем експлицитног подучавања, како за страни тако и за српски језик писала је Ј. Вучо (Вучо 2009; 2010), а ми бисмо овом приликом нагласили да, у оквиру ове конкретне активности са својим студентима, посебно истичемо и инсистирамо на вештини говора за академске потребе и организације презентираниог материјала, као и на одговарајућим регистрима и функционалним стиловима.

Предавање везано за упутство како урадити усмену презентацију (снимљено за интернет студенте, доступно за све у писаној форми као скрипта предавања у електронском формату), садржи теоријске и практичне информације и детаљна упутства о конкретном задатку који студенти треба да ураде.

Предавање има за циљ да се студенти упознају са основама конкретног типа дискурсне комуникације – да се упуте у то који су фактори комуникације који утичу на усмене презентације и које су битне комуникацијске стратегије за ову активност, као и са језичким аспектима који се тичу одговарајућег регистра, стила, жанровских карактеристика и избора одговарајућих лексичких и синтаксичких средстава. Такође, студенти уче и како да писани текст прилагоде усменој презентацији.

Фактори који утичу на конкретну комуникациону ситуацију усмене презентације могу се подвести под низ питања – *ко, шта, коме, где, којим средствима* и *како*. Важно је да онај ко јавно презентира неки стручни садржај буде свестан тих фактора и да у складу са њим и подеси своју презентацију. Није исто, на пример, када стручњак треба да свој пројекат презентира неколицини познатих колега или међународном комитету који треба да одлучи о финансирању тог пројекта.

Са језичке стране, врло је битно да студенти знају како да на најадекватнији начин организују садржај своје презентације и како да то ураде на одговарајућем енглеском језику. Студенти добијају детаљна упутства како да организују садржај на логичан начин. Њихова презентација мора да има јасан увод, централни део и закључак, а за сваки од ових делова студентима се указује на конкретне кораке и у складу с тим, дају им се сугестије и опције за сваки од ових делова. Пошто се у нашем конкретном случају ради о презентацији на енглеском језику, веома је битно да студенти буду упућени како да то ураде ефикасно и тачно. Једна од почетних ствари је да се одреди степен формалности презентације. Студентима се као најсигурнији сугерира неутрални стил, уз напомену, да зависно од теме и публике, могу бити мало неформалнији у директном приступу публици уколико се ради о презентацији у оквиру тима или познате групе, или формалнији (првенствено у коришћењу безличних конструкција и

формалније лексике), уколико се ради о некој много званичнијој ситуацији. Приликом конкретне употребе језика, студентима се наглашава да посебно обратe пажњу на тачно и прецизно коришћење стручне терминологије, али и метадискурских везничких средстава за логичко повезивање усменог текста. Студентима се сугерира читав низ одговарајућих фраза, прикладних за поједине делове презентације. И, наравно, пошто је реч о усменој презентацији, не сме се занемарити фонолошки моменат – нужно је да студенти схвате да су и прецизан изговор и, што је још важније, одговарајућа природна интонација од суштинске важности за разумевање њихове презентације.

Како је конкретан задатак да се на енглеском презентира већ постојећи семинарски рад или пројекат који је урађен у оквиру неког стручног предмета на српском језику, студенти се посебно обучавају за један аспект академске језичке компетенције, а то је како један тип академског, писаног поджанра прилагодити другом академском поджанру – усменој презентацији, јер између ове две врсте академске комуникације постоје разлике којих студенти треба да буду свесни, како на страном тако и на матерњем језику. У овом конкретном сегменту, треба узети у обзир следеће факторе:

- дужина презентације (семинарски рад или писани пројекат, када би се читали, били би знатно дужи од предвиђених пет до седам минута задатих за усмену презентацију, па је битно како сажети рад од, рецимо, седам до десет страница на две до три, колико би се могло прочитати или изговорити за пет до седам минута);
- садржај, који треба прилагодити публици, која је разноврснија и/или мање стручна од оних којима је био намењен писани семинарски рад или пројекат;
- језичка средства (терминологију користити прецизно и доследно, али не и претерано, већ неке термине и објаснити публици; користити мање сложене синтаксичке структуре него у писаној форму);
- стил (водити рачуна да се усмено саопштење разликује од писаног рада, пре свега по језичким средствима за остваривање директног контакта са публиком, личнијег приступа и по мањој сложености синтаксичких структура).

За студенте на традиционалној настави, који имају своје презентације уживо, у учионици пред својим колегама, део задатка представља и евалуација њихових презентација, на основу критеријума квалитета логичне организације садржаја и квалитета енглеског језика (лексика, граматика, фонологија, дискурсни елементи), при чему се може доћи до корисних сугестија, чиме се, непосредно, промовише природна комуникација на часу, а с друге стране и подиже свест о аспектима говорења на јавном месту на стручне теме. Ово је

и педагошко-психолошки значајно јер се студенти којима усмено изражавање на страном језику представља проблем могу, међу својим колегама, ослободити и охрабрити, па ће бити успешнији када буду у ситуацији да морају да раде презентације у професионалном окружењу.

ЗАКЉУЧАК

Примењујући теоријска знања из различитих области примене лингвистике (методика наставе страних језика, учење језика уз помоћ рачунара, језик за специфичне потребе) конципирали смо три повезана курса енглеског језика на ФИТ-у, који комбинују општи и стручни језик за информатичаре, а након шестогодишње примене, искуства су врло позитивна, како за традиционалне тако и за интернет студенте (више о резултатима у Трајановић и Мишић Илић 2010).

У домену језика струке, иако нису искључиво тако конципирани, ови курсеви, а поготово *Енглески 3* за информатичаре поседују готово све од карактеристика језика струке како их је спецификовао Тони Дадли-Еванс (Dudley-Evans 1998). То су универзитетски курсеви од средњег до напредног нивоа за студенте који имају приличан степен предзнања енглеског језика и искуства у употреби рачунара. Засновани су на методологији наставе енглеског као страног језика, али користе и специфичне технике учења језика на даљину. Они су конципирани да одговоре на специфичне потребе студената – пре свега да им омогуће коришћење стручне литературе из области информационах технологија, усмену комуникацију на опште и стручне теме, основе функционалног писања општег типа, вештине академске писане и усмене комуникације на енглеском, али и на српском језику. Језички елементи (граматика, општа лексика) су исти они који се иначе обрађују на средњем, вишем средњем и напредном нивоу, уз појачани сегмент термиолошке лексике дате у одговарајућим контекстима и многе активности које се тичу академских вештина читања стручне литературе, писања семинарских радова и презентације пројеката.

У приказаној концепцији курса, а нарочито у приказаној активности усмене презентације остварује се смисаоно повезивање знања језика и знања струке, али се и унапређује групни рад и учење у реалном окружењу. Ово су неке од кључних препорука у савременој методици наставе страних језика (Salaberry 1996, Rüschoff, 2001), као и принципа савремене наставе језика уз помоћ рачунара – интегративног модела, где се истиче интегрисање мултимедијалних садржаја и технологија, интегрисање језичких вештина, колаборативно учење и реални и аутентични задаци и материјали (Blake 2008, Chapelle, 2003, Chapelle 2008, Warschauer 1996, Warschauer and Kern 2000).

Настава језика струке, конципирана на савременим постулатима, која укључује не само стручну већ и академску компоненту, може да представља својеврсну синергију знања и вештина. Пример из наставне праксе који смо приказали успешно интегрише знање језика (конкретно, знање енглеског, језичке вештине и елементе академске језичке компетенције и на енглеском и на српском), стручна знања и вештине коришћења савремених информационо-комуникационих технологија.

ЛИТЕРАТУРА

- Basturkmen, H. and C. Elder. 2004. The practice of LSP. In *The handbook of applied linguistics*, edited by A. Davies & C. Elder, 672–94. Oxford: Blackwell.
- Blake, R. 2008. *Brave new digital classroom*. Washington: Georgetown University press.
- Chapelle, Carol. A. 2003. *English language learning and technology*. Amsterdam: John Benjamins.
- Chapelle, Carol and Joan Jamieson. 2008. *Tips for teaching with CALL (Practical approaches to CALL)*. London: Pearson/Longman.
- Dudley-Evans, Tony. 1998. An overview of ESP in the 1990s. In *The japan conference on english for specific purposes proceedings*, 5–11. Aizuwakamatsu city. Dostupno na: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED424774.pdf>.
- Dudley-Evans, Tony and A. M. St. John. 1998. *Developments in english for specific purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge: Cambridge University press.
- Fiorito, Lorenzo. 2005. Teaching english for specific purposes. Доступно на: <http://www.usingenglish.com/articles/teaching-english-for-specific-purposes-esp.html>
- Graves, K. 1996. *Teachers as course developers*. Cambridge: Cambridge University press.
- Hutchinson, Tom and Alan Waters. 1987. *English for specific purposes: A learner-centered approach*. Cambridge University press.
- Mišić Ilić, Biljana. 2007. Vocabulary in ESP – More than just words. In *Language for specific purposes, conference proceedings*, edited by Igor Lakić and Nataša Kostić, 109–17. Podgorica: Institut za strane jezike, Univerzitet Crne Gore.
- Mišić Ilić, Biljana. 2008. Model evaluacije u nastavi jezika na daljinu. *Evaluacija u nastavi jezika i književnosti*, uredila J. Vučo, 229–241. Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore.
- Mišić Ilić, Biljana i Miroslav Trajanović. 2008. Učenje na daljinu i nastava stranih jezika. *Multidisciplinarnost u nastavi nastave jezika i književnosti*, uredila J. Vučo, 201–13. Filozofski fakultet Nikšić, Univerzitet Crne Gore.
- Robinson, Pauline. 1991. *ESP today: A practitioner's guide*. New York & London: Prentice Hall.
- Rüschhoff, B. 2001. Construction of knowledge as the basis of foreign language learning. Доступно на: <http://www.uni-essen.de/anglistik/bernd/construction.htm>
- Salaberry, M. R. 1996. The theoretical foundation for the development of pedagogical tasks in computer mediated communication. *CALICO Journal* 14 (1): 5–34.
- Trajanović, Miroslav, Dragan Domazet i Biljana Mišić Ilić. 2007. Distance learning and foreign language teaching. In *Research in informatics and information society technologies*, vol. 1, edited by K. Boyanov, R. Nikolov et. al., 441–452. Sofia.

- Trajanović, Miroslav i Biljana Mišić Ilić. 2010. Iskustva u primeni sistema nastave na daljinu u nastavi engleskog jezika na univerzitetu Metropolitan. U *Elektronsko učenje na putu ka društvu znanja*. Beograd: Univerzitet Metropolitan – Fakultet informacionih tehnologija.
- Trimble, L. 1985. *English for science and technology. A discourse approach*. Cambridge: Cambridge University press.
- Vučo, Julijana. 2009. Akademska kompetencija, jezik obrazovanja – srpski i italijanski. U *Srpski jezik u upotrebi*, uredila M. Kovačević, 427–237. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet.
- Vučo, Julijana. 2010. Srpski za akademske potrebe. Saopštenje na skupu *Srpski jezik, književnost, umetnost*. Kragujevac: Filološko-umetnički fakultet.
- Walker R. 2007. Information and communication ttechnology for language teachers. Доступно на: http://www.ict4lt.org/en/en_mod2-3.htm#hybrid
- Warschauer, Mark. 1996. Computer-assisted language learning: An introduction. In *Multimedia language teaching*, edited by S. Fotos, 3–20. Tokio: LogosInternational. Доступно на: <http://www.gse.uci.edu/faculty/markw/call/html>
- Warschauer, M., and R. Kern, ed. 2000. *Network-based language teaching: Concepts and practice*. Cambridge: Cambridge University press.
- Wikipedia/Language for specific purposes. Na: http://en.wikipedia.org/wiki/Language_for_specific_purposes

Biljana Mišić Ilić, Niš

LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES AS SYNERGY OF LANGUAGE AND EXPERT KNOWLEDGE: AN ESP EXAMPLE

Summary

Although language for specific purposes (LSP), as a language system, does not differ from general language except in terminological lexis, LSP teaching somewhat differs from foreign language teaching (FLT) primarily by combining subject-matter teaching and FLT in an appropriate context. If LSP takes place in an academic setting, together with knowledge and skills related to the foreign language and subject matter, it is also necessary to develop academic language competence and performance in the foreign language as well as in the mother tongue. In this paper, we illustrate these postulates by describing English for specific purposes (ESP) courses and activities for students of information technologies, both in the traditional and e-learning systems. The illustrated activities combine FLT and ESP, subject-matter teaching, and the use of language (both English and Serbian) for academic purposes of reading expert literature in English, writing seminar papers and projects in Serbian, and oral presentations of seminar papers and projects in English or in Serbian.

Key Words: foreign language teaching, English for specific purposes, academic language competence, Serbian, e-learning.